

İSLÂMİYETTE KADININ YERİ

Şükür ve hamd-ü senâ bizleri insanlıkla mükerrem, İslâmlıkla müşerref kılan Hak Teâlâ Hazretlerine, salât-ü selâm âlemlere rahmet olarak gönderilen Muhammed Mustafa Efendimize olsun.

وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا
وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ مُحْسِنًا وَتَقَفُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانِ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٢٧﴾

«Bir de senden kadınlar hakkında fetvâ istiyorlar, de ki onlar hakkındaki fetvâyı size Allah veriyor : Yazılmış hakları olan mirâsı kendilerine vermediğiniz ve nikâhlamayı istemediğiniz öksüz kızlar hakkında, mağdur çocuklar hakkında, yetimlere insaf ile bakmanız hakkında kitapta yüzünüze karşı okunup duran âyetler var. Daha da hayra dair ne yaparsanız, şüphe yok ki Allah ona da âlim bulunuyor...» (Nisâ sûresi, âyet 127).

Muhterem Müslümanlar,

İslâmiyetten önce kadının cemiyetteki mevkiini inceleyecek olursak; o'nun, ana, kardeş ve zevce mefhumlarıyla bağdaşamıyacak derecede hakîr bir köle mesâbesinde olduğunu görürüz. Aynı devirde Avrupa'da kadının koyu bir din tassubu ve cehâlet yüzünden her türlü sosyal haklardan mahrum bırakılarak hayvanlarla beraber çifte koşturulacak kadar gayr-ı insanî muâmelelere mâruz kaldığı inanılması güç bir hakikattir. Arabistanda ise, kız çocuklarının doğar doğmaz diri diri toprağa gömülmesi, babanın ölümü ile üvey ananın oğula mîras olarak intikal etmesi mubah karşılanırdı. Allahu Teâlâ Hazretlerinin :

« وَلَا تَنْكِحُوا أُمَّهَاتِكُمْ أَبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ ... »

«Bir de babalarınızın nikâhı geçmiş kadınları nikâhlamayın, geçen geçti. Şüphe yok ki o pek çirkindi, o fena bir âdetti.» (Nisâ Sûresi, âyet : 22). emriyle bu kötü âdet kaldırılarak, üvey analara da öz analar kadar hürmet gösterilmesinin şart olduğu belirtilmiştir. Bu bir tek misâlden anlıyoruz ki İslâmiyet güneşi, ahlâkın tamamen sukut ettiği bir devirde böyle bir cemiyet içinde doğmuş; kadına el uzatmış, ona değer vermiş ve onu ailenin esas rüknü hâline getirmiştir.

Din kardeşlerim,

Araplar cahiliyye kadınlarına hürmet etmezlerdi. Onlara zelîl bir varlık olarak bakarlar, kızı olan bir baba herkesin yanında küçük görülür ve bu sebepten de kız çocukları doğar doğmaz diri diri toprağa gömülürdü.

Kur'an-ı Kerîm ve hadîs-i şerîflerde hemen her mevzuda kadın hakkında hükümlerin bulunması, bilhassa Nisâ sûresinin kadınlara tahsis edilmesi, İslâm dîninin bu konudaki hassasiyetini açıkça göstermektedir. Peygamber Efendimiz (sallâllahu aleyhi ve sellem) bir hadîs-i şerîflerinde :

«Müminlerin îmanca en kâmil olanları ahlâkı güzel ve ailesine nezâketle muâmele edenidir. Sizin hayırlınız âilesine hayırlı olandır, ben aileme karşı sizin en hayırlınızım» diye buyurmuş, kadınlara iyi muâmeleyi tavsiye etmiş, bu mevzuda da erkeklere örnek olmuşlardır. Ebû Hüreyre radiyallahü anh'ın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfde de : «Peygamber Efendimizin huzuruna giren bir zât :

— Yâ Resûlallah halk içinde iyi muâmele yapmama en ziyade lâıyk olan kimdir? diye sormuş. Resûl-i zîşan Efendimiz sualın üç defa tekrarında da :

— Anandır, cevabını vermiş; ancak dördüncü defa :

— Sonra kim gelir yâ Resûlallah? denince :

— Sonra baban, sonra sırasıyla yakın akrabalarıdır.» diyerek, kadının zevce ve ana olarak mevkiini belirtmiştir. Bilhassa :

« وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ... »

«Allah'a ibâdet edin, O'na hiç bir şeyi şerîk koşmayın. Anaya, babaya iyilik edin» (Nisâ sûresi, âyet 35) emr-i ilâhîsi ile Allah'a şirk koşma yasak edildikten sonra ana hakkının zikredilmesi kadının İslâmiyetteki mümtaz mevkiini vecîz bir şekilde ifade etmektedir.

Muhterem din kardeşlerim,

İslâmiyetten evvelki devirlerde kadının ev eşyasından farkı yoktu. Evlenme tahdid edilmediğinden; bir erkek dilediği kadar kadın alır, bunları arzu ettiği zaman kullanılmış bir eşya gibi bırakabilirdi. Kur'an-ı Kerîm'de :

« وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَقْسِطُوا فِي النِّسَاءِ فَإِنَّكُمْ لَكَمُ مِنَ النِّسَاءِ مِثْنَى وَثَلَاثَ وَرُبَاعًا ... »

Allah, Nisâ Sûresinin üçüncü âyeti ile bu âdeti yıkmış, müteâkip âyet-i kerîmede ise :

« وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ ... »

«Kadınlarda arasında adâlet (ve müsâvat) icrâ etmenize ne kadar gayret gösterirseniz asla güç yetiremezsiniz» (Nisâ sûresi, âyet : 129) tavsiyesiy-le kocanın za'fı göz önünde tutularak tatbiki çok güç olan bir adâlet esası

öne sürülmüş, dolayısıyla bu adâlet kaidesinin bir tek zevce ile evlenmek-ten ibaret olduğu çok açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Bu misâl de bize gösteriyor ki : Bugünkü modern ailenin ana unsurları, İslâm dîni tarafından bundan ondört asır evvel tesbit edilmiş, kadının âile hayatındaki hakları ilâhî vecibelerle korunmuştur.

Aziz din kardeşlerim,

İslâmiyetin kadına bahsettiği hakların en mühimlerinden biri de onu cemiyet içerisinde en yüksek mevkilere kadar yükseltebilecek ve her yön- den kültürlü olmasını sağlayacak olan okuma-ilim yapma hakkıdır. Nitekim bir âyet-i kerimede :

« فَاَهْلُ بَيْتِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ... »

«De ki, hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?» (Zümer sûresi, âyet : 9) diye buyurulmuştur. Diğer taraftan Peygamber Efendimizin :

«Kadın erkek her Müslümanın ilmin peşinde koşması farzdır.»

«Âlimler peygamberlerin vârisleridir» anlamındaki hadîs-i şerifleriyle : Kadın, erkek tefrik etmeksizin her Müslümanın ilme çalışması emir ve teşvik edilmiştir. Fesâhat ve belâgatiyle fıkıh sahasındaki eşsiz dehasıyla Hz. Âişe vâlidemiz Müslüman kadınlarına bu yolda ne güzel bir örnektir.

Muhterem Müslümanlar,

Diğer taraftan; İslâmiyetin zuhûrundan evvel, kızlar, kadınlar, çocuklar; kocalarının, babalarının ve yakın akrabalarının mallarından mirasçı olarak faydalanamazlardı. Bu da onların en fecî âkıbetlere sürüklenmelerine sebep olmaktaydı. Bu sosyal muvazenesizliği de gözönünde tutan İslâmiyet, diğer medenî haklar meyânında mîras mes'elesini de ele almış :

« لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ ... »

«Ana babanın, hısımların bıraktıkları mallardan erkeklerin hisseleri olduğu gibi, kadınların da hisseleri vardır. Bırakılan mal az olsun, çok olsun farz ve takdir olduğu veçhile hepsinin hisseleri vardır» (Nisâ sûresi : âyet : 7). âyet-i kerîmesiyle bu hususu açıkça beyân ederek kadına da miras hak- kının tanınmasını kat'î olarak belirtmiştir.

Aziz ve muhterem Müslümanlar,

Verdiğimiz bu misâller; dînimizin kadın mevzuunda son derece hassas davrandığını bize açıkça anlatmaktadır.

Gönül arzu eder ki; bir Müslüman olarak, kadın ve erkek, Allah'ın biz- lere bahsetmiş olduğu sayısız nîmetlerden lâyıkı ile faydalanıp dünya ve âhiretimizi mâmur etmek için, Allah'ın emirlerine, Peygamber Efendimizin de tavsiyelerine gerektiği şekilde riayet edelim.

H. G. GÜNEY

